

Рецензия

за творческите и научните постижения на д-р Димитър Воденичаров във връзка с кандидатурата му в конкурса за доцент в Професионално направление 8.2. : Изобразително изкуство, Специалност История на костюма и Сценография

I. Данни за кандидата и конкурса

Д-р Димитър Воденичаров е дългогодишен преподавател в специалност Сценография, факултет Изобразителни изкуства, на АМТИИ Проф. Асен Диамандиев, Пловдив, още от момента на нейното създаване през 1996 г. Наред с това през годините той е активен сценограф с осъществени над 30 сценични реализации за различни театри, с различни режисьори, за различни в своето таргетиране групи публика (спектакли за възрастни и за деца; популярни, класически заглавия, „жанрови“, развлекателни, експериментални произведения). Димитър Воденичаров работи също така активно и в областта на изящните изкуства и има богата биография от индивидуални и сборни изложби, кураторски проекти, пленери и т.н.. Неговите индивидуални творчески изяви са отличавани с престижни награди, посветени са им редица отзиви в медиите.

Конкурсът за доцент в Професионално направление 8.2., специалност История на костюма и сценография, е обявен в Държавен вестник, бр. 59 от 26.07.2019 г. със срок два месеца от публикуване на обявата. Документите на Димитър Воденичаров са подадени в законовия срок. Процедурните изисквания по провеждането на конкурса са стриктно спазени.

II. Концептуално изграждане на кандидатурата

Предложената от д-р Воденичаров документация за конкурса представя в красноречива и добре организирана пълнота научните и творческите интереси на кандидата, както и тяхното характерно и симптоматично взаимно сплитане. – За

Димитър Воденичаров сценографията представлява широка концептуална платформа като разностранен естетически и като исторически ангажиран проект. От една страна, този проект има своите непосредствени значения и функции в/за съвременността, а – от друга – е изначално обвързан с процеса на обучение, разбран е като такова предаване на практическия опит, което в перспективата на едно технè (τέχνη) осъществява взаимодействията между изкуство, наука и техника. Това е представа за цялостния вид на сценографския образ и неговото функционално всепроникване, която е типологично сходна на онези разбирания за природата на изкуството, която самият Воденичаров следва, преосмисля и доизгражда паралелно в творческата си практика, в преподаването и в научните си разработки: творческите работилници на Баухаус и техния мащабен творчески и социален контекст. В тази перспектива структурираната по наукометрични показатели документация отговаря в пълна степен не само на стандартизиращите изисквания, но и на творческия профил на кандидата. В неговата работа тъкмо мостът между науката, практиката и педагогическото споделяне на опита е концептуален възел и обект на наблюдение.

III. Описание и преценка на активностите по кандидатурата

В рамките на група **показатели А** налице е защитен дисертационен труд на тема: Естетически и технологични практики в сценичното осветление от последната четвърт на XIX до втората половина на XX век. Дисертацията на Димитър Воденичаров бе защитена с успех на 25 октомври 2018 г., като нейният приносен характер надхвърляше далеч минималните изисквания. Имала съм възможността като член на журито по защитата да изразя в становище своето мнение за този труд. Тук ще се огранича само с това да отбележа, че дисертационната разработка на Воденичаров надхвърля и собствените си първоначални задачи, защото в нея конкретните проблеми и историческото развитие на сценичното осветление са представени в плана на идеите за комплексното произведение на изкуството (Gesamtkunstwerk). Тоест осветлението в същността на тези разбирания не е елемент от спектакъла, а една

от възможните проекции на комплексната му цялост, израз на синтезно преминаване между различни типове текстуалност. Подобно поставяне на дисертационния проблем предполага интердисциплинарна работа, а в известен смисъл и установяване на интермедиялни перспективи – изобщо предизвикателство, с което Димитър Воденичаров се е справил изключително добре. Изследването тръгва от проблем, който погрешно сме свикнали да мислим единствено като технически въпрос. Кандидатът разгръща пълноценно този проблем като средоточие на различни традиции, на различни сценично-визуални практики и концепции, на естетически системи, за да изведе визиите за сценичното осветление до значението им на своеобразен подпис на модерната епоха. В крайна сметка проблемът на дисертацията говори за възможностите за еманципиране на сценичното произведение от драматургичната му основа, а това е важна тема с множество подстъпи към нея.

В частта по група **показатели В** са представени два спектакъла. В тях д-р Воденичаров се представя като автор на сценографията и костюмите за пиесата „Съблечи се!“ по пиесата на Джо Ортън „Какво видя икономът“ (в ДТ Пловдив, 2014), както и на сценографията за мюзикъла „Смотанякът“ на П. Радевски и Л. Капон (ДТ Пловдив, 1996). Обръщам внимание на голямото хронологично отстояние между двата спектакъла (18 години), към което се наслаждат допълнителни различия, формиращи широк жанров, стилев, технически и концептуален диапазон. Ранният спектакъл („Смотанякът“) се фокусира в своето сякаш херметично затворено и самодостатъчно – като че приказно – сценично пространство, което обаче е в състояние изобилно да метаморфозира, да „пулсира“ в своята ротация на сцената, да се оттегля с незабележими с просто око движения или решително „да отплава“, „да се размива в пространството“ (с. 108 от документалния корпус) и отново да се завръща. Така сценографските решения задават темпо-ритъма на спектакъла, но също изразяват и неговия идеен проект: да изгради подобно на кораб-крепост светът на тези, които са твърде големи за куклен театър и твърде малки за възрастен.

По-новото представление – комедията „Съблечи се“, представлява образцов пример за това какви възможности се откриват пред сценографа в условията на минимална стилизация на пространството. Както добре показва визуалният илюстративен материал (с. 15-22), привидно реалистичната драматургична основа с доминиращ хумор на ситуацията и преобличането е разположена в едно пластично, богато на светлинни ниши пространство. Тук играта на честите драматургични обрати, заплитането на мрежа от узнавания и обърквания е в синхрон със сценографската концепция, която комбинира светлинни фокуси и интерференции, отваря странични пространства спрямо основното място на действието и налага активно присъствие на сенките и силуетните проекции на сцената. Всичко това способства за внушението за „сливане на актьорската и зрителската зона“ (с. 109), както и за динамизирането и ироничното преобръщане на една по презумпция стерилна, безорнаментна среда: мястото на психиатричната клиника.

В широкия профил на група **показатели Г** са представени публикацията на една монография, създадена въз основа на дисертацията, три статии, включени в специализирани издания, и една творческа изява: изложба акварел в Българския културен институт Дом Витгенщайн, Виена. Монографията е, без съмнение, изключително полезен научен труд, който може да бъде от полза за специалисти в различни области на културната история.

Акварелите на Димитър Воденичаров са достатъчно любопитни и сами по себе си. Тук – във връзка с техния „сценографски“ потенциал – искам да изтъкна само тяхната способност да създават хомогенно пространство. То е дотолкова хомогенно в своето интериорно и атмосферно единство, че сякаш може да приеме на своя територия всичко, би понесло неочаквани преноси и интерпретации.

От съществено значение за проекта на настоящата кандидатура са трите статии в този раздел (Г 9). Те указват връзката между дисертационната разработка (статии „Исторически анализ на сценичното осветление“ и „Адолф Апия, първи представления на модерния театър“) и творческата практика („Три

сценографски решения за „лек“ театрален жанр“). От същностно значение тук е последователно развиваната авторорефлексия, коректното извеждане на опори към една експлицитна поетика на сценографския образ. При това един от трите примера в статията за сценографските решения хвърля светлина върху мюзикъла „Смотаняка“ (спектакъла, изведен като творчески фокус в предишната група показатели). Сценографските решения на самия Димитър Воденичаров са изложени ясно и последователно, с открояваща се и преднамерена дидактичност и същевременно с подчертано уважение спрямо потенциалния реципиент – читателя театрален любител, професионален сценограф или студент в съответната специалност. За мен е особено любопитно „завръщането“ на автора към историческите следи на Gesamtkunstwerk в третия от примерите на сценографските решения: „Магьосникът от Оз“ (реж. Лео Капон, 2000). Описаните и приложени като илюстрирани на с. 55 сценични костюми препращат към най-добрите традиции на конструктивизма от 20-те години: с интегрираните в костюмите геометрични елементи, с колажираните двуизмерни изображения и малки геометрични обеми.

В групата на **показатели Д** са приложени две цитирания, както и три рецензии за авторски продукти на Димитър Воденичаров. Цитирана е статия на кандидата, която е апробационна за дисертацията му. Публикувана е в списание Страница, което присъства в референтния списък на НАЦИД. Отзивите за творческите изяви на Воденичаров са също така коректни.

В също така разностранната група **показатели Е** са записани две участия в международни научни, образователни или творчески проекти (записани са две участия): в рамките на Шестата немско-българска творческа среща – Пловдив, 2015, под надслова „От центъра към периферията“ (13.02 – 13.03 2015 г.), и в един графичен симпозиум – съвместна изява на Дружество на художниците на провинция Саксония-Анхалт, Германия, и Дружество на пловдивските художници. Тук е отбелязано също ръководството на един подобен проект: изложба на колекция на „Дойче телеком под надслова “Чуйте ни – Артистичен интелект“ – Димитър Воденичаров е ръководител и координатор на

експозицията. Не на последно място към показатели Е спадат две получени от автора награди: Награда Пловдив- в раздел Изобразително изкуство за 2017 г. и Наградата на Дружеството на пловдивските художници (2016).

В заключение: Личните ми впечатления от работата на д-р Димитър Воденичаров като преподавател и творец допълват представата, която задава картината на неговите наукометрични показатели. Неговото присъствие в Академията и особено в специалност Сценография е трайно, важно и силно. Всичко това ми дава основание да предложа на уважаемото научно жури да му присъди научното звание доцент и убедено гласувам „за“.

Проф. д-р Галина Лардева

Пловдив, 6 ноември 2019 г.